

3. Козлова О. А. Соціальна психологія особистості та спілкування: практикум для студентів. Харків: НТУ «ХП», 2017. 172 с.
4. Психологія сім'ї: підручник / ред. В. М. Поліщука. Суми: Університетська книга, 2021. 248 с.
5. Слободчиков В. І. Психологія розвитку людини. Київ: Ранок, 2000. 321 с.
6. Столярчук О. А. Психологія сучасної сім'ї: навч. посіб. Кременчук: ПП Щербатих О. В., 2015. 136 с.
7. Birnbaum J. A. Life-pattern and self-esteem in gifted women. In: Women and achievement: Social and motivational analysis. N. Y.: Halsted Press, 1975.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНОЇ СФЕРИ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Кривонос Ірина Ігорівна

здобувач вищої освіти факультету публічного управління,
соціальних та природничих наук, спеціальності 053 «Психологія»

КЗВО «Вінницька академія безперервної освіти»

Науковий керівник: Кузьменко Юлія Володимирівна

ORCID ID: 0000-0003-2055-7634

кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогічних наук, професійної та початкової освіти,

КЗВО «Вінницька академія безперервної освіти»

Україна

Актуальність теми, розробка її у науковій вітчизняній та зарубіжній літературі. Проблема розвитку емоційної сфери дітей старшого дошкільного віку є досить актуальною як у теоретичному, так і в суто

прикладному аспектах. Аналіз чисельних наукових досліджень дає змогу констатувати небажані тенденції, що відзначаються в розвитку дошкільнят. З-поміж них: збільшення кількості дітей, у яких спостерігається зростання рівня фрустрації, депресивності, емоційної напруги. До факторів, що впливають на розвиток емоційної сфери, за даними вчених, належать соціально-психологічні умови життєдіяльності дитини, техногенні та екологічні.

Проблема вивчення емоційної сфери досліджувалася багатьма відомими вітчизняними психологами та педагогами, серед них Л. Виготський, В. Зіньківський, О. Запорожець, Л. Неверович, В. Кудрявцев, Л. Стрелкова та ін. Вивченням емоційних станів дітей займалися такі відомі психологи, як М. Фігурін, Н. Денисова, М. Аксаріна, К. Бібанова, які наголошували на важливості розвитку емоційної сфери, зокрема на вихованні почуттів з перших років життя дитини. Питанням про розвиток емоцій в дитини та їхній вплив на життєдіяльність досліджували: Л. Божович, О. Запорожець, Д. Ельконін, І. Кон, О. Кононко, О. Кульчицька, Я. Неверович, О. Чебикін.

Мета статті: визначення та аналіз особливостей розвитку емоційної сфери у дітей старшого дошкільного віку.

Виклад основного матеріалу. Розвиток емоційної сфери в дітей старшого дошкільного віку є важливою частиною їх загального розвитку. У цьому віці діти починають більш свідомо відчувати і виражати свої почуття. Особливості цього процесу включають збільшення різноманітності емоцій, більшу виразність в їх виявленні, а також здатність до саморегуляції.

Емоційна сфера – це сукупність почуттів, емоцій, які впливають на психічний стан людини. Це включає в себе радість, сум, страх, гнів, захоплення та інші емоції, які виникають у відповідь на різноманітні життєві ситуації.

Психологи вивчають розвиток емоційної сфери у дітей старшого дошкільного віку як важливий аспект психічного розвитку. Вони вважають, що в цьому віці діти починають активно виявляти свої почуття і емоції, розвивається їх спроможність до емоційного регулювання. Дейвід Імель і Елізабет Мюртаг, стверджують, що важливо допомагати дітям у вивченні та вираженні своїх емоцій, навчати їх відчувати, розпізнавати та реагувати на свої почуття.

Теодор Лебель розробив свою модель розвитку емоційної сфери, в якій виділяє три основні фази емоційного розвитку: емоційна реактивність, початкова регуляція і інтерналізація емоційних чинників.

О. Голюк та Н. Родюк досліджуючи особливості розвитку емоційної сфери дітей дошкільного та молодшого шкільного віку в сім'ї взяли до уваги концепцію Ж. Ньюмара щодо п'яти основних потреб дітей, у якій дослідник стверджує що емоційне благополуччя дитини повною мірою залежить від уявлення батьків про задоволення її п'яти основних потреб: потреби в повазі, потреби відчувати власну значущість, потреби в прийнятті, потреби відчувати зв'язок з іншими людьми і потреби в безпеці [2, с. 11].

Д. Гоулман наголошує важливість розвитку емоційних навичок у дитинстві для досягнення успіху у дорослому житті [3, с. 184].

Дж. Боулбі вивчав формування емоційних зв'язків у дітей та їх вплив на психічне здоров'я в подальшому житті [1, с. 74].

Р. Бар-Он охарактеризував емоційний інтелект як всі некогнітивні ресурси і компетенції людини, що сприяють подоланню життєвих труднощів: розуміння своїх емоцій та емпатія, впевненість, адаптивність, стійкість в умовах стресу. До них він теж додає особистісні фактори – гідність, соціальна відповідальність, оптимістичний настрій [4, с. 89].

А. Кошелева досліджуючи емоційні порушення у дітей розділила їх на дві основні групи:

Перша група – це діти неврівноважені, швидко збудливі. Нестримність емоцій стає причиною дезорганізації їхньої діяльності. В суперечливих ситуаціях з однолітками емоції збудливих дітей виражаються дуже бурхливо: гучним плачем, відчайдушною образою, спалахом гніву, але ставлення таких дітей до однолітків в цілому залишаються доброзичливим.

Друга група – діти з стійким негативним ставленням до спілкування. Такі діти уникають безпосереднього спілкування з однолітками, але здалеку все ж таки слідкують за подіями в групі. В основі розподілу лежать сфери життя, в яких насамперед може проявитися емоційне неблагополуччя дитини: сфера взаємин дитини з людьми, які її оточують і власний світ дитячих переживань.

Діти старшого дошкільного віку можуть переживати різні емоції, такі як радість, смуток, гнів, страх тощо. Вони починають розуміти, що ці емоції мають певні причини і можуть виникати в різних ситуаціях. Діти також навчаються виражати свої почуття словами, жестами або малюнками.

Для успішного розвитку емоційної сфери важливо підтримувати дитину, виявляти розуміння та співчуття до її почуттів, навчати саморегуляції емоцій. Також важливо створювати сприятливу емоційну атмосферу в оточенні дитини, де вона відчуває себе захищеною і підтриманою.

У дітей старшого дошкільного віку спостерігається значний розвиток емоційної сфери, яка включає в себе формування та виявлення різних почуттів. Основні особливості розвитку емоційної сфери у цьому віці включають:

1. Розуміння та вираження емоцій: діти старшого дошкільного віку починають краще розуміти свої власні почуття та виражати їх словами. Вони можуть ідентифікувати та розрізняти різні емоції, такі як радість, смуток, страх тощо.

2. Соціальні навички: у цьому віці діти навчаються взаємодіяти з іншими людьми, розвивати спільні інтереси та робити компроміси. Вони також навчаються адаптуватися до різних соціальних ситуацій.

3. Розвиток емпатії: діти старшого дошкільного віку починають розвивати здатність почувати та розуміти емоції інших людей. Вони можуть почувати співчуття та підтримувати інших у важкі моменти.

4. Контроль емоцій: у цьому віці діти починають навчатися контролювати свої емоції, наприклад, виражати гнів чи роздратування без агресії або негативних наслідків.

Отже, розвиток емоційної сфери у дітей старшого дошкільного віку важливий для їхнього соціального та психологічного добробуту.

Висновки. Емоційна сфера дітей старшого дошкільного віку включає в себе широкий спектр почуттів, які вони відчують і виражають. Діти цього віку демонструють велику емоційну реакцію на різні події і ситуації. Важливо навчити їх впоратися зі своїми емоціями, виявляти їх і виражати конструктивним способом. Адекватний розвиток емоційної сфери в цьому віці допомагає дітям навчитися розуміти і керувати своїми емоціями, а також розвивати емпатію та співпереживання. Вони навчаються контролювати свою злість, розуміти важливість спілкування та співпереживання. Однак, зазвичай в цьому віці теж відбувається певна нерівновага в емоційному розвитку, що може виявлятися у вибухах негативних емоцій або наростанні стресу.

Список використаної літератури

1. Боулбі Дж. Створення і руйнування емоційних зв'язків. Київ. 2021. – 240 с.
2. Голюк О. А., Родюк Н. Ю. Особливості розвитку емоційної сфери дітей дошкільного та молодшого шкільного віку в сім'ї. Science and

- Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology, VII (78).
Budapest, 2019. – 76 с.
3. Гоулман Д. Емоційний інтелект. Харків: Vivat, 2018. – 512 с.
 4. Bar-On R. Emotional Quotient Inventory (EQ-i): Technical Manual. /
R. Bar-On. – Toronto: Multi-Health Systems, 1997. – P. 232.

МЕХАНІЗМИ ВИНИКНЕННЯ ТА ПРОЯВУ РЕВНОЩІВ У МІЖСОБИСТІСНИХ СТОСУНКАХ ОСІБ ЮНАЦЬКОГО ВІКУ

Кунденко Ірина Павлівна

здобувач вищої освіти факультету публічного управління,
соціальних та природничих наук, спеціальності 053 «Психологія»

КЗВО «Вінницька академія безперервної освіти»

Науковий керівник: Васюк Катерина Миколаївна

кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології
Донецького Національного університету імені Василя Стуса

Україна

Актуальність теми, розробка її у науковій вітчизняній та зарубіжній літературі. Одним із найсильніших негативних явищ у сфері сімейних стосунків є ревнощі, що супроводжують людство протягом його тривалої історії. Ревнощі часто пов'язують із заздрістю, жадібністю, пристрасстю, запальністю, параноєю, егоїзмом і навіть коханням. Їхня двозначність і невизначеність глибоко закорінені у свідомості багатьох народів і знайшли відображення у біблійних текстах. Окремі аспекти зазначеної проблеми розглядали в своїх дослідженнях О. Вейнінгер, П. Куттер, М. Фрідман, К. Хорні.

Мета статті: розкрити механізми виникнення та прояву ревнощів у міжособистісних стосунках осіб юнацького віку